

Test och skalor för utredning av kognitiv funktion hos barn

En del i psykologiskt utredningsarbete omfattar att bestämma vilka analyser som är nödvändiga för att kunna besvara frågeställningen. När syftet är att utreda individens övergripande kognitiva förmåga och förutsäga utvecklingen i skolan eller arbetslivet, kan ett generellt mått på kognitiv funktion vara tillräckligt. I andra fall är det nödvändigt att fördjupa analysen och utvärdera individens fungerande inom olika kognitiva domäner. Det kan till exempel vara viktigt när det finns stora skillnader mellan indexpoängen, när det finns ett behov av att uppskatta allvarlighetsgraden, för att planera interventioner, eller vid utredning av späda eller små barn. I den här guiden hittar du information om test och skalor för att utvärdera visuospatial bearbetning, bearbetningshastighet och exekutiv funktion hos barn och unga. De här områdena representerar tre av sex centrala kognitiva domäner som definieras i DSM-5 (Ganguli et al., 2011) och som har visat sig vara särskilt viktiga för kognitiv utveckling hos barn (Zelazo et al., 2021).

Visuospatial bearbetning

Visuospatial bearbetningsförmåga är den process som hjälper oss att förstå hur objekt i vår miljö relaterar till varandra i rymden – deras avstånd, riktning och rotation. Det är viktigt för flera olika beteenden, som att läsa en karta, koordinera rörelser och förstå bokstäver och siffror. Mått på visuospatial bearbetningsförmåga inkluderar ofta pussel, mental rotation eller rekonstruktion av två- eller tredimensionella modeller. I deltestet "Blockmönster" i WPPSI-IV och WISC-V, till exempel, blir testpersonen ombedd att återskapa designen av en modell, genom att använda en- och tvåfärgade klossar.

Visuospatial bearbetning

Test	Deltest	Åldersintervall
Bayley-4	Kognition	16 dagar till 42 månader
NEPSY-II	Pilar	5-16 år
	Blockkonstruktion	3-16 år
	Figurkopiering	3-16 år
	Geometriska pussel	3-16 år
	Bildpussel	7-16 år
	Kartläsning	5-12 år
WISC-V	Blockmönster	6-16 år
	Visuella pussel	
	Matriser	
WPPSI-IV	Blockmönster	2-7 år
	Figursammansättning	2-7 år
	Matriser	4-7 år
	Bildkategorier	4-7 år
WNV	Matriser	4-21 år
	Figursammansättning	4-7 år

Bearbetningshastighet

Bearbetningshastighet är den tid det tar att respondera på eller bearbeta information. Det har stor inverkan på alla andra kognitiva förmågor eftersom det avgör hur väl och hur snabbt andra kognitiva funktioner kan användas. Test som mäter bearbetningshastighet involverar ofta uppgifter där tidsåtgången är ett centralt mått. Det kan till exempel omfatta uppgifter som ska lösas så snabbt och med så få fel som möjligt (t.ex. "Kodning" i Wechslerskalorna). Vissa test omfattar uppgifter med olika grad av komplexitet (t.ex. "Trail Making Test" i D-KEFS), vilket gör det möjligt för testledaren att jämföra tiden det tar att bearbeta information som ställer olika höga kognitiva krav. Andra test, såsom [Raven's 2](#), omfattar uppgifter som kräver att testpersonen löser en uppgift inom en bestämd tidsgräns, även om bearbetningshastigheten inte är ett mått i sig.

Bearbetningshastighet

Test	Deltest	Åldersintervall
Bayley-4	Uppgifter där tidsåtgången mäts	16 dagar till 42 månader
Brown EF/A	Skattningsskala	5-44 år
D-KEFS	Deltest där tidsåtgången mäts	8-89 år
NEPSY-II	Deltest där tidsåtgången mäts	3-16 år
WISC-V	Kodning Symbolletning Överstrykning	6-16 år
WPPSI-IV	Symbolletning Överstrykning	4-7 år
WNV	Kodning	8-21 år

Exekutiva funktioner

Exekutiva funktioner är en samling kognitiva processer, såsom kognitiv flexibilitet, impuls kontroll, arbetsminne och slutledningsförmåga. De här förmågorna hjälper oss att lära oss nya saker, kontrollera vår uppmärksamhet, hantera impulser, hitta lösningar på problem, och många andra saker. Instrument som mäter exekutiva funktioner kan vara konstruerade på ganska olika sätt, beroende på vilken process som det mäter. Mått på kognitiv flexibilitet kan till exempel bestå i att sortera kort i olika kategorier (t.ex. "Djursortering" i [NEPSY-II](#)) medan mått på impuls kontroll kan omfatta att läsa namnet på olika färger där den tryckta färgen inte matchar det skriva namnet på färgen (t.ex. "Colour-Word Interference" in [D-KEFS](#)).

I mått som mäter arbetsminne är det vanligt att testpersonen blir ombedd att minnas siffror, bokstäver, ord eller bilder (t.ex. "Blockrepetition" i [WNV](#)). Uppgifter som mäter resonemang och problemlösning kan bestå av att jämföra vikter (t.ex. "Jämför vikt" i [Bayley-4](#) eller "Figurvikter" i [WISC-V](#)) eller att hitta mönster i ofullständiga matriser och identifiera den del som saknas (t.ex. "Matriser" in [WPPSI-IV](#)). Skattningsskalor som fokuserar på exekutiva funktioner (t.ex. [Brown EF/A](#)) är ett värdefullt sätt att få inblick i individens exekutiva fungerande i vardagliga situationer.

Kognitiv flexibilitet

Test	Deltest	Åldersintervall
Brown EF/A	Skattningsskala	5-44 år
D-KEFS	Trail Making Test Verbalt flöde Mönsterflöde Color-Word Interference Test Sortering Begreppsförståelse	8-89 år
NEPSY-II	Inhibition Djursortering	5-16 år 7-16 år

Impulskontroll

Test	Deltest	Åldersintervall
Brown EF/A	Skattningsskala	5-44 år
D-KEFS	Verbalt flöde Mönsterflöde Color-Word Interference Test Torner	8-89 år
NEPSY-II	Inhibition Staty	7-16 år 3-6 år

Komma igång med arbete

Test	Deltest	Åldersintervall
Brown EF/A	Skattningsskala	5-44 år
D-KEFS	Verbalt flöde Mönsterflöde Sortering Torner	8-89 år
NEPSY-II	Bildflöde Djursortering	5-12 år 7-16 år

Problemlösning & Resonemang

Test	Deltest	Åldersintervall
Bayley-4	Kognition	16 dagar till 42 månader
D-KEFS	Mönsterflöde Torner Sortering Tjugo frågor Begreppsförståelse	8-89 år
Raven's 2	Inte relevant	4-69 år
WISC-V	Matriser Figurvikter Aritmetik Blockmönster Visuella pussel	6-16 år
WPPSI-IV	Matriser Bildkategorier Blockmönster Figursammansättning	4-7 år 4-7 år 2-7 år 2-7 år
WNV	Matriser Figursammansättning	4-21 år 4-7 år

Planera & organisera

Test	Deltest	Åldersintervall
Bayley-4	Kognition	16 dagar till 42 månader
Brown EF/A	Skattningsskala	5-44 år
D-KEFS	Torner	8-89 år
NEPSY-II	Klockor Djursortering	7-16 år
WNV	Figursammansättning Bildarrangemang	4-7 år 8-21 år

Arbetsminne

Test	Deltest	Åldersintervall
Bayley-4	Kognition	16 dagar till 42 månader
Brown EF/A	Skattningsskala	5-44 år
NEPSY-II	Ordlista interferens	7-16 år
WISC-V	Sifferrepetition Bildminne Bokstavs-siffer-serier	6-16 år
WPPSI-IV	Bildminne Spatialt minne	2-7 år
WNV	Blockrepetition	8-21 år

Referenser

Ganguli, M., Blacker, D., Blazer, D. G., Grant, I., Jeste, D. V., Paulsen, J. S., ... & Sachdev, P. S. (2011). Classification of neurocognitive disorders in DSM-5: a work in progress. *The American Journal of Geriatric Psychiatry*, 19(3), 205-210.

Zelazo, P. D., Lourenco, S. F., Frank, M. C., Elison, J. T., Heaton, R. K., Wellman, H. M., ... & Reznick, J. S. (2021). Measurement of cognition for the National Children's study. *Frontiers in pediatrics*, 9, 603126.